

AZ EMBER ITT

Az én időm úgy elmúlék,
Mint az árnyék, elenyészék;
Minden testem elaszta,
Mint a lekaszált széna,
Amely meg nem éled többé;
De te megmaradsz örökké,
És a te emlékezeted,
Mindörökre megtart híred.

Imádság Sion helyreállításáért

A hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnázium és Szathmáry Kollégium 2013. április 16-án a gimnázium egykori diákjaira emlékezik, akik a holokauszt áldozataivá lettek. A bethlenes diákok *Az ember itt* című műsorukkal idézik föl a történeteket.

Imát mond Bán Csaba református lelkipásztor. Megnyitó üdvözet - Tóthné Kecskeméti Katalin, Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, tankerületi igazgató. Emlékbeszédet mond a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium képviselője. A túlélők nevében dr. Szigeti János emlékezik. Kaddis - Markovics Zsolt, szegedi főrabbi.

Verset és prózát mond Simon Gabriella 12.A és Szász-Tamás Anita 10.A osztályos tanuló. Gitáron közreműködik Koncz Barbara 12.B osztályos diák. Énekel Horváth Ildikó, Józai Csilla, Kérdő Alexandra, Kovács Annamária, Radnai Renáta, Széles Szilvia, Török Boglárka, Varga Tünde. Narrátor Németh Dániel 11.B osztályos tanuló.

A falakon látható emlékképek Bányai Béla festőművész újragondolásában kerülnek az emlékezők elé. Az alábbiakban a narrátor szövegrészleteiből idézünk.

„1944. március 19-én a náci német hadsereg megszállta Magyarországot. A hatalomra jutott, Sztójay Döme vezette bábkormány sorra hozta a zsidóellenes rendeleteket. A magyarországi zsidóság gettóba tömörítése, majd deportálása 69 éve, 1944. április 16-án kezdődött meg Kárpátalján.

Az egész országra kiterjedő akciót néhány hét alatt végrehajtották. Április közepe és július eleje között több mint százhetven gettóban vagy gyűjtőtáborban 437 ezer embert zsúfoltak össze.”

„A tömeges deportálás május 15-én kezdődött. A gettókhöz és téglagyárhoz legközelebb eső vasútállomásokra megérkeztek az üres vagonok. Ezt követően a lezárt utakon, szigorú csendőri kísérettel elindult a menet az állomás felé. A pályaudvaron megkezdődött a bevagonírozás. Egy legfeljebb 40 fő elhelyezésére alkalmas vagonba 60-80-100 embert zsúfoltak be a maradék csomagokkal együtt. A csendőrök a legkisebb ellenállás esetén azonnal lőttek. Július 9-ig 147 vonattal, kb. összesen 430.000 embert deportáltak.

A vonatok néhány kivétellel mind egy irányba indultak: Auschwitz-Birkenaubába.”

„A deportálásból hazatérőknek, a pesti gettóban felszabadultaknak, a bűvőhelyekről előmerészkedőknek a pusztaság életükön kívül semmijük sem maradt. Elkobzott vagyonuk idegen kezekbe került, szétszóródott, elpusztult.

Ám nemcsak anyagi nehézségek támadtak: a túlélők egészségi állapota kétségbeejtő volt, a táborokban, a munkaszolgálatban, a pesti gettóban és bujkálásban legtöbbjük fizikai és lelki ereje felmorzsolódott. Legnehezebb mégis a családtagok, rokonok, barátok halálának feldolgozása lehetett.”

Radnóti Miklós

HETEDIK ECLOGA

Látod-e, esteledik s a szögesdróttal beszegett, vad tölgykerítés, barakk oly lebegő, felszívja az este. Rabságunk keretét elereszti a lassu tekintet és csak az ész, csak az ész, az tudja, a drót feszülését. Látod-e drága, a képzelet itt, az is így szabadul csak, megtörtetett testünket az álom, a szép szabadító oldja fel és a foglyotábor hazaindul ilyenkor.

Rongyosan és kopaszon, horkolva repülnek a foglyok, Szerbia vak tetejéről bűvő otthoni tájra. Bűvő otthoni táj! Ó, megvan-e még az az otthon? Bomba sem érte talán? s van, mint amikor bevonultunk? És aki jobbra nyöszörg, aki balra hever, hazatér-e? Mondd, van-e ott haza még, ahol értik e hexametert is?

[...]

Este van, egy nappal rövidebb, lásd, újra a fogság és egy nappal az élet is. Alszik a tábor. A tájra rásüt a hold s fényében a drótok újra feszülnek, s látni az ablakon át, hogy a fegyveres őrszemek árnya lépdél a falra vetődve az éjszaka hangjai közben.

Alszik a tábor, látod-e drága, suhognak az álmok, horkan a felriadó, megfordul a szűk helyen és már újra elalszik s fénylik az arca. Csak én ülök ébren, félígyszitt cigarettát érzek a számban a csókod íze helyett és nem jön az álom, az enyhetadó, mert nem tudok én meghalni se, élni se nélküled immár.

*Lager Heidenau, Žagubica fölött a hegyekben,
1944. július*

BÁNYAI BÉLA: EMLÉKKÉPEK

